

Begrotingsbrief 2022 – 2025

“Vooruitkijken en keuzes maken”

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Ontwikkelingen in de jaren 2022-2025	4
2. Extra budget begroting 2022-2025	8
2.1. Extra budget vanwege recente bestuursbesluiten	8
2.2. Extra budget voor autonome ontwikkelingen	8
2.3. Extra budget voor nieuw beleid	9
3. Ombuigingen.....	12
3.1. Gerealiseerde ombuigingen	12
3.2. Onderzoek zoekrichtingen voor nieuwe ombuigingen.....	12
3.3. Voorstel voor ombuigingsmaatregelen 2022	15
4. Financiële uitgangspunten	16
5. Financieel kader 2022-2025	17
5.1. Financieel kader begrotingsbrief 2022-2025	17
5.2. Tarief ontwikkeling	19
6. Risico's.....	21

Voorwoord

Coronacrisis

Dit is alweer de 2^e begrotingsbrief die is opgesteld tijdens de coronacrisis. Het zijn uitzonderlijke tijden. We hebben al meer dan een jaar te maken met de Covid-19 en alle belemmeringen en maatregelen die daarbij horen. Medewerkers werken nog steeds vanuit huis en bestuurders vergaderen voornamelijk digitaal. De voortgang van het vaccinatieprogramma maakt dat het eind van deze bizarre situatie wel in zicht begint te komen. Onzeker is nog in welke stappen en met welk tempo we terugkeren naar een normale werksituatie. Zeker is wel dat de coronacrisis blijvende impact zal hebben op de manier waarop wij ons werk zullen doen in de toekomst.

Als waterschap houden wij ons samen met onze partners nog steeds staande. Nu de crisis langer aanhoudt, hebben de coronabeperkingen wel meer impact op de voortgang van ons werk. Ondanks de maatregelen gaan de werkzaamheden zo goed mogelijk door, maar op afstand zijn communicatie, samenwerking, onderlinge uitwisseling en participatie lastiger in te vullen. Het effect hiervan wordt, nu de crisis langer duurt, meer zichtbaar en houdt vaak in dat werkzaamheden vertragen of pas later kunnen worden opgepakt. Enige vertraging in de voortgang van projecten is daarmee onvermijdelijk.

Onze ambities en de benodigde middelen

Met de Watervisie en het concept-Waterbeheerprogramma (WBP) 2022-2027 hebben wij onze ambities en doelen voor de komende jaren bepaald. Dat levert grote uitdagingen op voor de kerntaken en de nieuwe maatschappelijke opgaven waar wij voor staan. Hierdoor neemt de druk op de budgetten en op de organisatie van ons waterschap verder toe. Duidelijk is dat al onze ambities alleen dan te realiseren zijn als hiervoor substantieel extra middelen beschikbaar komen. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft dat begin dit jaar nog eens benadrukt in haar advies aan de regering over uitvoeringskosten waarmee overheden te maken krijgen bij de uitvoering van het Klimaatakkoord. In dit advies staat expliciet vermeld dat het Rijk moet accepteren dat de belastingtarieven van waterschappen meer omhoog zullen

gaan als gevolg van het Klimaatakkoord. Wij zullen de extra uitvoeringskosten als gevolg van het Klimaatakkoord door moeten berekenen in onze heffingen. De Raad vraagt daarbij ook aandacht voor het feit dat de investeringskosten voor waterschappen een veelvoud bedragen van de uitvoeringskosten. De ROB adviseert de regering daarom waterschappen apart voor de investeringskosten te compenseren. Dit om onevenredig grote tariefstijgingen voor te zijn. Of de nieuwe regering het advies van de ROB op volgt zal de komende tijd blijken. In deze begrotingsbrief houden wij nog geen rekening met financiële compensatie door het Rijk.

Financieel kader en ombuigingen

Voor ons waterschap geldt dat wij ons gesteld zien voor het realiseren van een meerjarige ombuigingstaakstelling van € 2 mln. in 2021 oplopend tot € 7,6 mln. in 2024. Voor het lopende jaar is die taakstelling ingevuld en de afgelopen periode hebben wij een 7-tal zoekrichtingen voor nieuwe ombuigingen nader onderzocht. Dit onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat hier kansen liggen, maar dat die niet op korte termijn tot bezuinigingen gaan leiden. Om die reden hebben wij de taakstelling voor 2022 op andere manieren geprobeerd in te vullen. Hiervoor hebben wij alternatieve ombuigingsmogelijkheden gevonden ter hoogte van € 1,2 mln. (50% van de ombuigingstaakstelling voor 2022). Daarmee kunnen wij € 1,2 mln. van de openstaande structurele taakstelling invullen. Meer blijkt er op dit moment niet mogelijk. In het vervolg van deze begrotingsbrief gaan wij daar nader op in.

Ontwikkelingen kapitaallasten en schuldpositie

Het grote investeringsprogramma van WDODelta resulteert in toenemende kapitaallasten en een oplopende schuldpositie. Een ontwikkeling waarmee ook andere waterschappen hebben te maken. Als DB overwegen wij om, net als andere waterschappen, maatregelen te nemen om in de toekomst voldoende flexibiliteit in onze begroting te houden en kosten niet onnodig door te schuiven naar de toekomst. Dat kan door bepaalde kosten niet meer te activeren en minder geld te lenen.

Wij hebben overwogen om daartoe in de begroting 2022 een eerste stap te zetten door de HWBP-solidariteitsbijdrage niet meer te activeren, maar vanuit de exploitatie te dekken. Die keuze impliceert een relatief sterke stijging van de tarieven in de eerste jaren en het tegelijkertijd volledig inzetten van de egalisereserves. In het licht van de bijzondere omstandigheden van de Coronacrisis, hebben wij besloten die stap in de begroting 2022-2025 nog niet te zetten, maar hier in de begrotingsbrief 2023 op terug te komen.

Integrale besluitvorming over nieuw beleid en extra middelen

Als WDO Delta kennen wij een werkwijze waarbij het bestuur niet alleen in de begrotingsbrief of begroting maar doorlopend besluit over voorstellen voor nieuw beleid met de financiële consequenties. Voor nieuw beleid waarvoor in de lopende begroting geen budget beschikbaar is, wordt het benodigd budget in de begroting van het volgende jaar alsnog opgenomen. Bij het opstellen van de begrotingsbrief rekenen wij het financieel effect van deze genomen besluiten door. Hetzelfde doen wij voor nieuwe voorstellen voor nieuw beleid en onvermijdelijk extra budget voor bestaand beleid (waaronder de indexering van budgetten). Op basis hiervan rekenen wij de lasten en tarieven door voor het volgende begrotingsjaar. In 2020 bleek dat dit tot gevolg kan hebben dat ons dagelijks bestuur achteraf moet vaststellen dat genomen besluiten over nieuw beleid tot een hogere stijging van lasten en tarieven leiden dan zij bij nader inzien wenselijk achtte.

Gezien de overgang naar doelgerichte sturing en een toenemende druk op onze budgetten, vinden wij het als DB belangrijk toe te werken naar een werkwijze waarbij u als algemeen bestuur een integrale afweging kunt maken over nieuw beleid. Veel andere waterschappen werken ook op die manier. Op die manier kunt u voorstellen voor nieuw beleid tegen elkaar afwegen, prioriteiten stellen en die tegelijkertijd afzetten tegen de bijbehorende lasten- en tariefverhoging. In deze afweging vormen naast het beschikbare financiële kader, de bijdrage van het nieuwe beleid aan de gestelde doelen en de voorziene prestaties, kosten en risico's belangrijke criteria.

Om deze overgang mogelijk te maken werken wij aan de implementatie van een nieuw sturingsconcept en de vernieuwing van het strategie- en beleidsvormingsproces, met een meerjarige programmering. Zodoende

werken wij stapsgewijs toe naar 1 moment in het jaar (bij vaststelling van de begrotingsbrief) om het financieel kader voor het volgende jaar vast te stellen. Ons doel is dat u bij het vaststellen van de begrotingsbrief 2024-2027 een volledig integrale afweging kunt maken over nieuw beleid en de toedeling van budgetten aan programma's en opgaven.

Leeswijzer bij deze begrotingsbrief

Vertrekpunt voor deze begrotingsbrief vormt het financieel kader van de begroting 2021-2024. De doelen en maatregelen die wij hebben te realiseren zijn opgenomen in de Watervisie en het concept-WBP 2022-2027. Wij gaan hierna eerst kort in op de ontwikkelingen vanaf 2022 voor elk van de programma's aan de orde zijn. Vervolgens geven wij aan welke extra budgetten nodig zijn vanaf 2022 vanwege recente bestuursbesluiten over nieuw beleid, autonome ontwikkelingen en nieuw beleid dat wij op gaan pakken om onze plannen waar te maken. In hoofdstuk 3 gaan wij nader in op de stand van zaken van de ombuigingen. In hoofdstuk 4 beschrijven wij de uitgangspunten die wij willen hanteren voor de begroting 2022-2025. Daarna beschrijven wij in hoofdstuk 5 de wijze waarop het totale financiële kader (lasten en baten) van onze begroting zich ontwikkelt en vertalen wij die naar de consequenties voor de tarieven voor 2022. Tot slot gaan wij in op de risico's die onze aandacht vragen.

1. Ontwikkelingen in de jaren 2022-2025

In de Watervisie “Meer dan water” hebben wij als WDOdelta onze ambities voor het jaar 2030 vastgelegd. Deze ambities zijn per programma nader vertaald in doelenbomen die zijn opgenomen in de begroting 2021-2024. Die doelenbomen vormen weer het vertrekpunt voor het ontwerp-WBP 2022-2027 dat onlangs door het AB is vastgesteld en nu ter inzage ligt. In het WBP 2022-2027 presenteren wij onze plannen voor de komende 6 jaar en de maatregelen waarmee wij de gestelde doelen denken te realiseren. De doelen en maatregelen zijn ook nader uitgewerkt naar de vijf geografische deelgebieden van ons waterschap. Met het WBP beschikken wij over een integraal beleidsprogramma voor onze wettelijke taken en de opgaven uit de Watervisie. Het WBP vormt daarmee ook het inhoudelijk kader voor de begrotingsbrieven, de begrotingen en de programmaplannen voor de komende jaren. In het WBP is een indicatief financieel kader opgenomen, dat een extrapolatie van de meerjarenraming betreft. Of dit financieel kader toereikend is om de komende jaren de gestelde doelen en maatregelen te realiseren is op dit moment nog onzeker. Hierna geven wij per programma een korte schets van de onderwerpen uit het WBP die in 2022 aandacht vragen.

Programma Watersysteem

In 2022 zetten we de activiteiten van het programma Watersysteem voort zoals vastgelegd in de Watervisie en het Waterbeheerprogramma 2022-2027. De in de watervisie en WBP opgenomen doelen met betrekking tot energie- en duurzaamheid krijgen onder andere via het assetmanagementprogramma een meer expliciete plek in het programma Watersysteem. Datzelfde geldt ook voor biodiversiteit, recreatief medegebruik en cultuurhistorie.

WOM-programma

Met het WOM-programma realiseren we een belangrijk deel van onze doelen, zoals de KRW-opgave, NBW-opgave, GGOR (onder andere peilbesluiten) en de afspraken met betrekking tot ZON. Voor het WOM is een aantal ontwikkelingen bepalend voor de strategische keuzes.

Het betreft ontwikkelingen omtrent het veenweidegebied en de stikstofproblematiek. Helderheid hierover is, later dan eerder gedacht, pas voorzien eind 2023. Vooruitlopen op deze ontwikkelingen kan leiden tot ineffectieve maatregelen en dubbele gebiedsprocessen. Voorgesteld wordt dan ook vast te houden aan de strategische keuze om zoveel mogelijk aan te sluiten bij opgaven van derden (waaronder veenweide en stikstof) waarbij we tevens een beroep kunnen doen op de hiervoor gereserveerde budgetten. Hierbij accepteren we dat een deel van de resterende NBW-opgave na 2027 wordt gerealiseerd en het risico dat de KRW-maatregelen niet voor 2027 worden gerealiseerd. Vanwege het grote aantal afhankelijkheden is een tussenevaluatie voorzien in 2025, waarbij herijking van strategie & programma plaats kan vinden voor de restopgave.

RIVUS en Fluvius

Het DB heeft onlangs in een strategische sessie gesproken over de positie die ons waterschap wil innemen in de samenwerking in RIVUS en Fluvius. De conclusie hiervan is dat we de succesvolle samenwerking op de thema's afvalwaterketen en klimaatadaptie willen continueren en versterken. Om in die samenwerking meer sturend en bepalend te zijn, willen wij hier extra inzet op gaan plegen. Hierdoor zullen de kosten ook stijgen.

Haarvaten Op Peil

Een nieuw programma dat naar verwachting, en behoudens bestuurlijke besluitvorming voor de zomer, vanaf volgend jaar gaat lopen is het HOP, dat staat voor Haarvaten Op Peil. Een initiatief van provincie Overijssel, samen met de waterschappen en terreinbeheerders in het kader van ZON. Het betreft projecten die de waterbeschikbaarheid tijdens perioden van droogte vergroten (ZON). Onze cofinanciering aan dit programma (totaalbudget van € 400.000 per jaar) zal jaarlijks € 100.000 bedragen voor de periode 2022-2027.

Fosfaatvracht

Een andere maatregel met financiële consequenties voor de begroting is de in het kader van de KRW afgesproken reductie van de fosfaatvracht uit onze RWZI's. Deze extra kosten komen ten laste van het programma Waterketen.

Programma Waterketen

Sinds de vaststelling van de meerjarenraming 2021-2024 speelt er binnen de waterketen een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de begroting van de komende jaren. Wij gaan hierna op elk van deze ontwikkelingen nader in.

Echten

Het DB heeft besloten om het voorkeursalternatief Echten Groen gas+ en Circulair gefaseerd uit te voeren. De scope voor de aanbesteding, die onlangs is gestart, is Echten Groen gas+. Over het al dan niet toevoegen van CO2 (investering € 2,1 mln.) zal in het derde kwartaal van 2022 een voorstel aan het AB worden voorgelegd.

Cellulose Dalfsen

Op 18 mei 2021 vond er in het AB besluitvorming plaats over een pilot voor de terugwinning van Cellulose Dalfsen. Dit maakt onderdeel uit van de opgave Duurzaam Doen. De financiële consequenties zijn opgenomen in de meerjarenraming 2022-2025.

Programma Waterveiligheid

Hoogwaterbeschermingsprogramma

In 2022 starten we met een nieuw project binnen het HWBP-programma: de dijkversterking Mastenbroek-IJssel (traject Zwolle-IJsselmuiden). Ondertussen begint in 2022 de concrete realisatie van drie projecten (Stadsdijken Zwolle, Stenendijk Hasselt, Noordelijke Randmeerdijk). Uit het eerste onderzoeksrapport blijkt dat we bij het HWBP-project Stenendijk met extra kosten te maken krijgen vanwege de renovatie van de cultuurhistorische dijk. Dit resulteert vooralsnog in een benodigde ophoging van het krediet met € 2,5 mln. Dit wordt momenteel nog nader onderzocht.

Afhankelijk van de uitkomsten van de beoordeling van VK225 (voorliggende kering bij Kampereilanden), ondertussen gepland voor 2022, kan het zijn dat we hier een extra opgave moeten toevoegen aan onze totale HWBP-programmering.

Innovatie en kennisontwikkeling

In de komende jaren pakken we door met innovatieve onderzoeksprojecten en kennisontwikkeling om daarmee onze kennis te versterken en tegelijkertijd proberen de veiligheidsopgave te verkleinen. Eerste resultaten van gras-op-zand onderzoeken laten zien dat zich dit terugbetaald. Met de inzet van watervisie gelden gaan we hiermee door, zoveel mogelijk ingebed in het innovatieprogramma van het HWBP waarmee we ook financiering krijgen voor de onderzoeken.

Waterveiligheid vervlochten met regionale ontwikkelingen en opgaven

Voor onze doelen op het gebied van waterveiligheid zijn de integrale ontwikkelingen in onze omgeving van toenemend belang. Als WDOdelta participeren we, in lijn met de watervisie, nadrukkelijker 'aan de voorkant' om positie in te kunnen nemen bij grote gebiedsopgaven zoals de klimaatbewuste groeiregio Zwolle (NOVI-gebied), waar onze wateropgave zowel vanuit veiligheid (interactie primaire en regionale keringen, specifiek voor de Sallandse weteringen) als nadrukkelijk ook watersysteem (wateroverlast en droogte), samenvallen met de plannen voor stedelijke uitbreiding en bereikbaarheid (BO-MIRT). We gaan verder verkennen hoe we een slimme verbinding kunnen leggen met het landelijke programma Integraal Riviermanagement (IRM). Dit alles bij elkaar betekent wel dat we ambtelijk meer capaciteit nodig hebben om hier goed in te kunnen acteren.

Overige initiatieven

Naast deze majeure ontwikkelingen gaan we door met het delen van kennis in rondom hoogwaterveiligheid, het invullen van meerlaagsveiligheid in combinatie met het bieden van handelingsperspectief bij overstromingen, en meer risico gestuurd beheer vanuit strategisch assetmanagement.

Programma Maatschappij & Organisatie

Streven naar Energieneutraal 2025

Om in 2025 voor ons verbruik van elektriciteit energieneutraal te zijn worden in 2022 en navolgende jaren diverse investeringen gedaan in het opwekken van duurzame energie met zon en wind conform het vastgestelde beleid Duurzaam Doen (2017). We gaan naar verwachting daarmee ons oorspronkelijk gestelde doel voor 2025 hiermee bereiken (42 mln. kWh). Echter is de inschatting nu dat de totale opgave is vergroot richting de 53 mln. kWh.

Dit komt enerzijds door het feit dat we ons totale energieverbruik (dus ook brandstoffen- niet alleen elektriciteitsverbruik) met duurzame opwek willen compenseren, en anderzijds door verdergaande elektrificatie van ons wagenpark, materieel en verwarming, alsook investeringen in onder meer RWZI Echten waardoor het elektriciteitsverbruik toeneemt. Ook speelt mee dat we nieuwe taken van anderen hebben overgenomen (bijv. recente overname peilbeheer van de Drentsche Hoofdvaart). We zullen in de komende jaren hierop voorbereiden door de opgave Duurzaam Doen bij te stellen richting klimaatneutraal, in lijn met het landelijk beleid van de Unie van Waterschappen en de ambities in de Watervisie. Te denken valt aan het nog actiever inspelen op (lokale) samenwerkingsinitiatieven met coöperaties voor zonne- en/of windenergie dan tot nu al het geval is. De mogelijkheid bestaat dat daar nadere plannen en samenwerkingsprojecten uit voort kunnen komen.

Daarnaast, gezien de beperkingen op het elektriciteitsnet in het werkgebied, worden de mogelijkheden van waterstof verkend met oog op een efficiënter energiebeheer en -opslag voor onze bedrijfsvoering op de wat langere termijn. In combinatie met de RWZI (energyhub) worden daarbij ook de mogelijkheden onderzocht voor een efficiënter zuiveringsproces met behulp van de beschikbaar komende zuurstof en warmte. Het besparen op energie werd in 2021 onderzocht, maar lijkt voorsnog niet substantieel te kunnen worden gerealiseerd zonder forse investeringen. Dan ligt het meer voor de hand om de bijdragen vanuit duurzame energie opwekking daar op af te gaan stemmen.

Circulair werken en broeikasgassen (CO₂, lachgas en methaan)

Ten opzichte van het beleid Duurzaam Doen zijn de ambities in de Watervisie (2020) en doelen in het komende WBP omvangrijker beschreven met nu ook veel nadruk op reductie van CO₂ en op meer circulariteit teneinde uiteindelijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. De in 2021 gestarte verkenningen om te komen tot een routekaart voor mogelijke handelingsperspectieven en voor het onderzoeken van de opgave en de uitgangssituatie zullen in 2022 een vervolg krijgen. Ook zal worden ingezet op versterken van de personele inzet voor de brede opgave duurzaamheid.

Wat duidelijk is dat voor al de bovenstaande duurzaamheidsinitiatieven we zien dat we voor een flinke opgave staan, maar nog niet het exacte beeld hebben van hoe groot die opgave is, en welke handelingsperspectieven we hebben. Dit vraagt nadrukkelijk meer aandacht en inspanning van onze organisatie vanwege deze groeiende opgave. We gaan in 2022 door met verdere onderzoeken en verkenningen, in lijn met de inzet van de watervisie gelden zoals in 2021 gestart, om van daaruit nog meer zicht te krijgen op benodigde investeringen in de periode daarna. We hebben voor onze duurzaamheidsambities substantieel extra middelen nodig. Voor het jaar 2022 vragen wij hiervoor een extra budget van € 525.000. In de begroting 2022-2025 zullen wij de besteding hiervan nader onderbouwen.

Waterschapserfgoed en Ruimtelijke kwaliteit

Ook zal in 2022 het beleid voor Waterschapserfgoed en Ruimtelijke kwaliteit worden geëvalueerd. Onderdelen hiervan zijn een overzicht van het waterschapserfgoed, kaders en bouwstenen voor ruimtelijke kwaliteit bij programmeren, realiseren en beheren en de samenwerking met de omgeving. Na afronding van dit project (februari 2022) kan overwogen worden of een vervolg wenselijk is en de middelen, die tijdelijk via inhuur beschikbaar zijn gesteld, een vervolg krijgen.

Digitale transformatie

In 2022 zullen wij de mogelijkheden van nieuwe technologie en innovaties verder verkennen en in gaan zetten voor doelmatiger werken en/of excellentere dienstverlening. Daartoe gaan we proof of concepts en pilots uitvoeren en succesvolle pilots projectmatig implementeren. Innovatieve oplossingen als het dashboard waterveiligheid en Slimme Kraan gaan we verder optimaliseren en doorontwikkelen. Om dit waar te kunnen maken zullen we ook een beroep doen op extra middelen.

In de begroting van 2021 zijn er voor het eerst middelen (€ 1,16 mln.) beschikbaar gesteld voor de het realiseren van de nieuwe ambities uit de Watervisie. Deze middelen zijn gekoppeld aan diverse specifieke doelen zoals die in de Watervisie zijn opgenomen. In 2021 voeren wij onderzoeken uit om daarmee te bepalen via welke maatregelen die doelen gerealiseerd kunnen worden. In 2022 zijn deze budgetten opnieuw nodig voor het realiseren van diezelfde doelen. Voor een deel zal het hierbij gaan om het continueren van lopende onderzoeken en voor een ander deel om het nemen van maatregelen. In de begroting 2022-2025 zullen wij deze voorstellen nader uitwerken.

2. Extra budget begroting 2022-2025

Voor deze begrotingsbrief vormt het financieel kader van de lopende begroting 2021-2024 het vertrekpunt. In aanvulling hierop zijn er in de begroting 2022-2025 extra middelen nodig. Zo zijn er recente bestuursbesluiten genomen over nieuw beleid die extra geld vragen, waarmee in de lopende begroting nog geen rekening is gehouden. Daarnaast spelen er autonome ontwikkelingen waarvoor onvermijdelijk extra budget nodig is. Tot slot zijn er in 2022 extra middelen nodig om doelen en maatregelen uit het WBP te kunnen realiseren. Een deel van dit nieuwe beleid is in het vorige hoofdstuk al beschreven.

2.1. Extra budget vanwege recente bestuursbesluiten

De volgende bestuursbesluiten en aanstaande bestuursvoorstellen voor nieuw beleid, hebben wij in de begrotingscijfers 2022-2025 verwerkt.

Resumé

Progr.	Nieuwe bestuursbesluiten/-voorstellen na begroting 2021-2024 (bedragen * € 1.000)	2022	2023	2024	2025
WS	Omloopleiding sluis Aadorp	€ 15	€ 15	€ 15	€ 15
WS	Herbouw kaploods steunpunt Alteveer	€ 7	€ 7	€ 7	€ 7
WS	Renovatie gemalen en stuwen 2021		€ 52	€ 52	€ 52
WS	Overijssels kanaal Deventer-Raalte	€ 7	€ 7	€ 7	€ 7
WS	Verlengde Middenraai			€ 18	€ 18
WS	Marswetering fase 2 Vlierhoek			€ 12	€ 12
WK	Pilot Cellulose RWZI Dalfsen			€ 87	€ 87
WS	<i>Bestuursvoorstel: KRW-maatregelen Langenholter/Buitenlanden/Berkum/Brinkhoek</i>			-€ 12	-€ 12
WS	<i>Bestuursvoorstel: Aanvullend realisatiekrediet WOM Zandwetering Wijhe</i>		€ 50	€ 50	€ 50
	Totaal	€ 29	€ 131	€ 235	€ 235

Wij achten het verstandig in het financieel kader van deze begrotingsbrief al rekening te houden met de extra kosten van diverse bestuursvoorstellen die binnenkort aan uw AB worden voorgelegd. Mocht de feitelijke besluitvorming over deze bestuursvoorstellen afwijken, dan zullen wij de begroting hiervoor corrigeren. De bestuursbesluiten hebben een structureel effect van € 25.000 op het budget voor goederen & diensten en de overige extra kosten (€ 210.000) betreffen kapitaallasten.

2.2. Extra budget voor autonome ontwikkelingen

Zoals elk jaar hebben wij ook voor 2022 te maken met een aantal autonome ontwikkelingen die niet waren te voorzien en die tot extra kosten leiden.

Hogere netwerkcosten watersysteem

Met ingang van 2022 stijgen de kosten die wij aan de netwerkbeheerder (elektriciteit) moeten betalen structureel met € 200.000. Dit zijn extra kosten watersysteem waarop wij zelf geen invloed hebben.

Hogere netwerkcosten waterketen

Voor waterketen geldt evenzo dat de netwerkcosten stijgen. Voor 2023 gaat het om een bedrag van € 225.000, voor 2024 om € 215.000 en voor 2025 om € 205.000 extra budget.

Nieuwe cao waterschappen

Er is onlangs een nieuwe cao voor waterschappen afgesloten. In die cao is een aantal wijzigingen opgenomen dat tot meerkosten voor WDODelta leidt. In de 1^e bestuursrapportage gaan wij hier inhoudelijk nader op in.

Deze wijzigingen (inclusief de werkelijke premies) leiden tot een stijging van de personele lasten van ongeveer € 1 mln. In de begroting 2021 was rekening gehouden met een verhoging van 1% per 1 juli. Dit blijkt nu dus niet voldoende.

Verhoging bijdrage Waterschapshuis

De bijdrage van WDOdelta aan het Waterschapshuis zal met ingang van het jaar 2022 met € 160.000 stijgen ten opzichte van de lopende begroting. In de begroting 2022-2025 zullen wij het budget hiervoor ophogen.

Resumé

Progr.	Autonome ontwikkelingen bestaand beleid begroting 2022-2025 (bedragen * € 1.000)	2022	2023	2024	2025
WS	Hogere netwerkcosten watersysteem	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200
WK	Hogere netwerkcosten waterketen		€ 225	€ 215	€ 205
M&O	Consequenties nieuwe CAO	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
M&O	Hogere bijdrage Waterschapshuis	€ 160	€ 160	€ 160	€ 160
	Totaal	€ 1.360	€ 1.585	€ 1.575	€ 1.565

2.3. Extra budget voor nieuw beleid

U heeft de Watervisie en het ontwerp-WBP vastgesteld en daarmee onze ambities, doelen en te nemen maatregelen voor de komende jaren bepaald. Dat levert inzicht en grote uitdagingen op voor de kerntaken en de nieuwe maatschappelijke opgaven waar wij voor staan. In het financieel perspectief van de Watervisie is als indicatie aangegeven dat deze opgave een cumulatieve investering van jaarlijks 0,9% van het begrotingsvolume vraagt. Het recente onderzoek van de ROB over de uitvoering van het Klimaatakkoord bevestigt dat waterschappen hierdoor te maken krijgen met extra uitvoeringskosten en voor grote nieuwe investeringen komen te staan. De ROB geeft aan dat waterschappen hun tarieven hierdoor zullen moeten verhogen en adviseert de regering waterschappen financieel te compenseren voor die toekomstige investeringen. De nieuwe regering zal duidelijk moeten maken of en hoe zij dit advies opvolgt.

In de lopende begroting 2021 is een budget van € 1,16 mln. opgenomen voor de realisatie van de Watervisie. Hierbij ligt het accent op het uitvoeren van onderzoeken, op basis waarvan er concrete plannen gemaakt gaan worden.

Dit budget zal in 2022 deels nodig zijn voor (vervolg)onderzoeken en zal voor een ander deel worden ingezet om de hieruit voortvloeiende plannen te realiseren. In de begroting zullen wij dit nader concretiseren. In 2022 zijn er in aanvulling hierop extra middelen voor de onderstaande doeleinden nodig.

Bijdrage HOP-programma

Als WDOdelta willen we participeren in het HOP-programma (Haarvaten op Peil). Het betreft projecten die de waterbeschikbaarheid tijdens perioden van droogte vergroten (ZON). Hierover zal voor de zomer nog nadere bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden. Omdat participatie voor de hand ligt, houden wij in deze begrotingsbrief al rekening met de jaarlijkse bijdrage van € 100.000 die daartoe van ons gevraagd gaat worden.

Reductie fosfaatvracht RWZI

Voor de afgesproken reductie van fosfaat verwachten we vanaf 2023 structureel € 300.000 aan extra kosten te maken.

Toekomstige samenwerking in RIVUS en Fluvius

Het DB heeft onlangs in een strategische sessie gesproken over de positie die ons waterschap wil innemen in de samenwerking in RIVUS en Fluvius. De conclusie hiervan is dat we de succesvolle samenwerking op de thema's afvalwaterketen en klimaatadaptie willen continueren en versterken. Daarbij willen we vasthouden aan de ambitie om een sturende, medebepalende rol te spelen gericht op zichtbaarheid van het waterschap en op de kwaliteit van proces en producten. Om die ambitie te kunnen waarmaken is extra personele inzet nodig op sleutelposities in die samenwerking. Daarbij gaan we uit van een extra budget van € 135.000 voor de jaren 2022 en 2023. Uit een evaluatie in 2023 moet blijken of die extra inzet, zoals nu verwacht, structureel nodig is.

Nieuwe situatie sliblijn Echten

Vanaf 2025 zal de slibgisticsinstallatie Echten opnieuw in bedrijf zijn. De herbouw zal plaatsvinden volgens het scenario "Echten groen gas+". In het derde kwartaal van 2022 zullen wij een voorstel doen over het al dan niet toevoegen van CO2 afvang (circulair).

In onze meerjarenraming zullen wij de nieuwe situatie van Echten zo goed mogelijk verwerken. Het gaat hierbij om de volgende mutaties voor 2025:

- Vrijval kosten slibverwerking	-/- € 1.600.000
- Kapitaallasten	€ 1.400.000
- Onderhoudskosten	€ 800.000
- Meerkosten chemicaliën	€ 256.000
- Meerkosten personeel	€ 160.000
TOTAAL	€ 1.016.000

Implementatie Assetmanagement

De concernbrede implementatie van assetmanagement zal in 2022 onze aandacht blijven vragen. Na de strategische planning zullen de tactische- en operationele plannen en de inrichting en vulling van de bedrijfsapplicatie voor assetmanagement onze aandacht vragen. Hiervoor is € 300.000 nodig.

Digitale transformatie: verkenning en toepassing nieuwe technologie

In 2022 continueren wij de verkenning van nieuwe technologie en innovaties ten einde die in te zetten voor doelmatiger werken en/of excellentere dienstverlening. Daarbij gaan wij concreet aan de slag met:

- * Het uitvoeren van proof of concepts (experimenten uitvoeren met nieuw technologie; budget € 50.000)
- * Het uitvoeren van pilots (bewezen technieken toepassen binnen de bedrijfsvoering van ons waterschap bijvoorbeeld de inzet van IoT (internet of things / sensoren; budget € 50.000);
- * Projectmatig organiseren en operationaliseren van pilots waarbij naast aanschaf en implementatie aandacht en ondersteuning is voor aspecten als rechtmatigheid, juridische aspecten en inkoop; budget € 150.000);
- * Optimalisatie en doorontwikkeling van innovatieve oplossingen zoals het dashboard waterveiligheid Slimme Kraan; budget € 150.000);

Hiervoor is er in aanvulling op het budget dat voor 2021 is toegekend een extra budget van € 40.000 nodig in 2022. Als vervolg op de verkenningen zal er in 2022 meer gerealiseerd en daarmee geïnvesteerd worden.

Digitale transformatie: regie op implementatie 16 nieuwe wetten

Ontwikkelingen op het vlak van de digitale transformatie gaan snel en raken bijna alle disciplines van ons waterschap. Als waterschap hebben wij in dat kader ook in toenemende mate te maken met nieuwe juridische regels op het vlak van digitale dienstverlening, de communicatie met burgers en de veiligheid van diensten. Juridische en andere regels die wij als waterschappen moeten kennen en implementeren. De komende jaren worden er zo'n 16 met elkaar samenhangende nieuwe wetten ingevoerd, die de overheid sneller, slimmer en toegankelijker moet maken voor inwoners en bedrijven. Voor die implementatie zijn juristen nodig, maar ook veel andere disciplines. Om de digitale transformatie te laten slagen is het nodig dat alle disciplines die betrokken zijn bij deze ontwikkeling dit samen oppakken. Dat is geen eenvoudige opgave die strak geregisseerd moet worden opgepakt en impact heeft op de hele organisatie. Digitale transformatie resulteert in een andere inrichting van organisaties en processen en maakt ons wendbaarder en beter in staat om in te spelen op veranderingen die op ons afkomen. Tegelijkertijd lopen we grote risico's als we ons niet houden aan de groeiende juridische wet- en regelgeving die geldt.

Vandaar ook dat wij hier als WDODelta mee aan de slag gaan. We beginnen in 2021 met een impactanalyse om daarmee alle relevante wet- en regelgeving en betrokken disciplines binnen ons waterschap in beeld te brengen. De impactanalyse resulteert in een meerjarig Plan van Aanpak dat wij de komende jaren gaan uitvoeren. De uitvoering hiervan vraagt om extra middelen. Wij gaan ervan uit dat hiervoor in 2022 € 100.000 extra budget nodig is. Zodra de impactanalyse is afgerond hebben wij ook zicht op de extra benodigde middelen in meerjarig perspectief

Duurzaamheidsambities

In de begroting hebben wij beperkt budget opgenomen voor onze duurzaamheidsambities. Het DB heeft in het kader van de ombuigingsdiscussie bepaald dat zij de duurzaamheidsambities via een viertal sporen wil gaan realiseren. Daar worden de komende tijd concrete plannen voor gemaakt. Wij gaan ervan uit dat hiervoor in 2022 een budget van € 525.000 nodig zal zijn. In de begroting 2022-2025 zullen deze plannen nader worden uitgewerkt.

Cybersecurity

Cybersecurity vraagt momenteel extra aandacht. De risico's op dit vlak behoeven geen nadere toelichting. Als WDOdelta onderzoeken wij ook wat er nodig is om een voldoende niveau van informatieveiligheid te garanderen. Op dit momenten kunnen wij nog niet overzien of en hoeveel extra middelen hiervoor nodig zullen zijn. Het op te stellen Plan van Aanpak zal hier meer zicht op gaan bieden.

Onderhoud bruggen

Een recente inventarisatie heeft duidelijk gemaakt dat wij als WDOdelta over een groot aantal bruggen (waterovergangen) beschikken. Wij voeren nu onderzoek uit naar het benodigde onderhoud van die bruggen. Dit zal extra budget vragen, maar de omvang hiervan is nog niet bekend. Binnenkort kunnen wij hier meer over zeggen.

Resumé

Progr.	Nieuw beleid in de begroting 2022-2025 (bedragen * € 1.000)	2022	2023	2024	2025
WS	Bijdrage Haarbaten op Peil (HOP-progr.)	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100
WK	Reductie fosfaatvrucht RWZI		€ 300	€ 300	€ 300
WK	Toekomst werkregio's RIVUS/Fluvius en herpositionering WDOdelta	€ 135	€ 135	PM	PM
WK	Onderhoudskosten Echten				€ 800
WK	Meerkosten chemicaliën Echten				€ 256
WK	Meerkosten personeel Echten				€ 160
WK	Vrijval kosten slibverwerking Echten				-€ 1.600
WK	Nieuwe kapitaallasten Echten in 2025				€ 1.400
M&O	Nadere implementatie Assetmanagement	€ 300			
M&O	Digitale transformatie: verkenning / toepassing nieuwe technologie	€ 40			
M&O	Digitale transformatie: regie op implementatie 16 nieuwe wetten	€ 100			
M&O	Duurzaamheidsambities	€ 525	PM	PM	PM
M&O	Cybersecurity	PM	PM	PM	PM
WS	Onderhoud bruggen	PM	PM	PM	PM
	Totaal	€ 1.200	€ 535	€ 400	€ 1.416

Wij hebben de extra benodigde budgetten voor Cybersecurity en Onderhoud bruggen voorsnog als PM geraamd. Wij verwachten bij het opstellen van de begroting 2022-2025 zover met de lopende onderzoeken te zijn, dat wij hiervoor concrete bedragen kunnen opnemen.

3. Ombuigingen

In de begrotingsbrief van 2021 is een ombuigingstaakstelling opgenomen van € 2 mln. voor dit jaar, oplopend naar € 7,6 mln. in 2024. In de lopende begroting 2021-2024 is deze taakstelling deels ingevuld. Om de openstaande meerjarige taakstelling te kunnen realiseren heeft het DB in 2020 zoekrichtingen voor nieuwe ombuigingen benoemd, die de afgelopen periode nader zijn onderzocht. In dit hoofdstuk gaan wij in op de stand van zaken van de ombuigingen.

3.1. Gerealiseerde ombuigingen

In de begroting 2021-2024 is onderstaande tabel opgenomen, met daarin de actuele ontwikkeling van de realisatie van de ombuigingen.

Ontwikkeling ombuigingen in begroting 2021-2024				
Bedragen * € 1 mln.	2021	2022	2023	2024
Ombuigingstaakstelling in begrotingsbrief 2021	-€ 2,0	-€ 5,1	-€ 6,2	-€ 7,6
Gerealiseerde ombuigingen begroting 2021-2024	€ 2,0	€ 2,7	€ 2,5	€ 3,2
Nog te realiseren ombuigingen	€ 0,0	-€ 2,4	-€ 3,7	-€ 4,4

In aanvulling op bovenstaande ombuigingen zijn er in de jaren na de fusie de volgende ombuigingen (in mln.) gerealiseerd:

- € 2,2 --> afoming budget goederen & diensten (begroting 2021)
- € 0,8 --> afoming budget goederen & diensten (begroting 2020)
- € 0,8 --> afoming budget goederen & diensten (begroting 2018)
- € 2,4 --> besparing 30 fte's: afoming personele budgetten

Daarmee is er in de jaren 2016 tot en met 2021 een bedrag van € 8,2 mln. aan ombuigingen gerealiseerd.

Voor volgend jaar is de openstaande taakstelling € 2,4 mln. en voor de jaren 2023 en 2024 respectievelijk € 3,7 mln. en € 4,4 mln.

3.2. Onderzoek zoekrichtingen voor nieuwe ombuigingen

Het DB heeft in het najaar van 2020 een 7-tal zoekrichtingen voor nieuwe ombuigingen benoemd. Vervolgens heeft de organisatie de opdracht gekregen om uit te werken welke kansen die zoekrichtingen bieden voor ombuigingen. Onderstaand zetten wij de zoekrichtingen op een rij en geven beknopt weer wat het resultaat is van het uitgevoerde onderzoek:

❖ Verkleinen opgave HWBP/primaire keringen en optimaliseren van realisatie door inzet van doelmatige maatregelen.

Er is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de kapitaallasten van HWBP-projecten te verlagen door de scope van deze dijkversterkingsprojecten te verkleinen en/of de projecten doelmatiger uit te voeren.

Resultaat: levert voor deze begrotingstermijn geen voordeel op. Op de lange termijn wel mogelijkheden door verkleinen scope, efficiency en anders uitvoering programmeren. Mogelijkheden hiertoe gaan we nader onderzoeken. Kan resulteren in een voordeel op de kapitaallasten (10% projectkosten die wij zelf financieren).

❖ NBW-opgave in samenhang met de opgave aan de overige keringen optimaliseren.

Hierbij is onderzocht of het optimaliseren van de NBW-opgave die wij als WDOdelta kennen, tot een besparing op de kapitaallasten kan leiden.

Resultaat: er zijn mogelijkheden om t.a.v. de NBW-opgave op een verantwoorde manier om te buigen. Dat zal in overleg met het gebied dienen te gebeuren. De verwachting is dat in interactie met het gebied kan worden gekozen voor beperkte aanpassingen van het watersysteem. Daarnaast zien we mogelijkheden om mee te liften bij nieuwe ontwikkelingen (Veenweide), waar de deadline in 2030 ligt. Voorstel is aan te haken bij deze ontwikkelingen en de daarbij behorende vertraging te accepteren. Wel is er budget nodig om kleine knelpunten snel op te kunnen lossen.

Het voorstel is nu vanaf 2024 een bedrag van € 6 mln. in te leveren van het totale krediet van € 67 mln. en hiervan voor de periode vanaf 2024 een bedrag van € 1 mln. te reserveren voor het oplossen van knelpunten als gevolg van restrisico's. Dit levert per saldo vanaf 2024 een besparing op van € 5 mln. In 2025 evalueren we of er verdergaande ombuigingen mogelijk zijn en herijken we de strategie t.a.v. restopgaven in 2025.

❖ **Beheer in extreme omstandigheden (nat, droog)**

Hierbij is onderzocht of WDOdelta door minder inspanningen te plegen in extreme omstandigheden kosten kan besparen. Het gaat hierbij deels om kapitaallasten (afschrijving pompen) en deels om exploitatielasten (energie, maaien en peilbeheer)

Resultaat: op basis van het onderzoek heeft het DB bepaald dat zij hier niet op wil besparen. De kosten hiervan zijn relatief laag en de maatschappelijke baten groot. Ook is in onze begroting geen rekening gehouden met de kosten van beheer in extreme omstandigheden. Daarmee levert deze maatregel geen bezuiniging op. Wel kan het tot minder meerkosten leiden.

❖ **Via het temporiseren en/of versnellen van duurzaamheidsambities besparingen genereren**

Dit betreft een onderzoek naar de mogelijkheden om kosten te besparen door de realisatie van onze duurzaamheidsambities te versnellen of te temporiseren.

Resultaat: onze begroting bevat beperkt budget voor het realiseren van onze duurzaamheidsambities. Versnelling van ambities is beperkt mogelijk en levert ons geen financieel voordeel op. We willen qua duurzaamheid het volgende viersporen beleid volgen in de toekomst:

- We zetten voort wat we nu al doen aan specifieke projecten: zon, wind, aquathermie, grondstoffenterugwinning en dergelijke.
- We grijpen kansen waar die zich voordoen, met name zon en wind, en zo nodig lokken we die kansen ook uit, als dat een positieve business en value case heeft.

- We zetten de komende jaren structureel middelen in voor onderzoek naar de omvang van de opgave, en voor het creëren van handelingsperspectief voor de manier waarop we onze doelen in 2030 en daarna kunnen halen.
- Hierbij zorgen we dat we optimaal gebruik maken van subsidies.

❖ **Het optimaliseren van externe financiering (m.n. subsidies).**

Er komen de komende jaren miljarden aan subsidies beschikbaar vanwege Klimaat, Duurzaamheid en Corona. Het gaat hierbij om nationale en provinciale subsidies en om externe financiering vanuit Europese fondsen. Door actiever in te zetten op het binnenhalen van subsidies liggen er interessante kansen voor ons waterschap.

Resultaat: dit levert niet meteen een besparing ten opzichte van de huidige begroting, maar op termijn zal een investering in het versterken van de subsidiefunctie zich naar verwachting meer dan terugverdienen. Zo leert ook de ervaring bij andere waterschappen. We hebben de afgelopen jaren € 26,5 mln. aan subsidies binnengehaald met 1 subsidiecoördinator. De personele inzet van de subsidiecoördinator en die van de inzet op financieel en administratief vlak is momenteel te kwetsbaar. De eisen die aan de verantwoording van subsidieprojecten worden gesteld worden hoger en het risico dat wij daar niet aan kunnen voldoen, neemt toe. Er zijn veel fondsen beschikbaar de komende periode en het verweven hiervan is in de regel complex (veelal Europese fondsen). Investeren in uitbreiding van de subsidiefunctie verhoogt de kans op het binnenhalen van meer subsidie en verkleint de kwetsbaarheid in de financiële verantwoording. Het DB wil investeren in het professionaliseren van de subsidiefunctie en hiervoor een budget van € 300.000 beschikbaar stellen. Doel is de organisatie in staat te stellen meer subsidie binnen te halen, de organisatie meer subsidie-minded te maken, minder risico te lopen in de financiële verantwoording van subsidieprojecten en de kwetsbaarheid van de huidige werkwijze weg te nemen. Inzet is hierbij het juiste evenwicht te vinden in de inzet van eigen personele capaciteit en de inhuur van externe deskundigheid.

❖ **Heroverwegen van Echten t.a.v. doelmatigheid slibkosten (slibstrategie) en duurzaamheid**

Er is onderzocht of een heroverweging van de slibverwerking Echten tot ombuigingen kan leiden.

Resultaat: onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat hier geen nieuwe ombuigingen zijn te realiseren. Als AB bent u hier via een afzonderlijk spoor al over geïnformeerd.

❖ **Met Duurzaam financieel beleid de stijging van kapitaallasten en de verslechtering van onze schuldpositie afremmen.**

WDODelta heeft vanwege grote investeringsprojecten te maken met oplopende kapitaallasten en een groeiende schuldpositie. Door een groeiend aandeel van de kapitaallasten neemt de flexibiliteit in onze begroting af. Wij hebben deze ontwikkeling nader geanalyseerd en de mogelijkheden om dit effect te matigen in beeld gebracht.

Resultaat: de wijze waarop de kapitaallasten en de netto schuldpositie van ons waterschap zich de komende jaren naar verwachting zullen ontwikkelen zijn in beeld gebracht. Gezien onze ambities en het hieraan gekoppelde investeringsprogramma is het onvermijdelijk dat zowel de kapitaallasten als onze netto schuldpositie (we gaan meer lenen) blijven stijgen. Daardoor neemt de flexibiliteit in onze begroting af, want kapitaallasten (afschrijvingen en rentelasten) liggen meerjarig vast.

Ook lopen wij gezien de extreem lage rentestand van dit moment, aanzienlijke renterisico's in de toekomst. Het geschetste perspectief geldt niet alleen voor WDODelta, maar ook voor andere waterschappen. Dat is voor diverse waterschappen aanleiding geweest om maatregelen te nemen om de beschreven effecten te matigen. Als WDODelta hebben we nog geen maatregelen genomen.

Het gevolg hiervan is dat de (voorziene) toename van de kapitaallasten en de netto-schuldpositie bij ons waterschap inmiddels relatief snel gaat in vergelijking met andere waterschappen. Als DB hebben wij om die reden overwogen in de begroting 2022 een begin te maken met het treffen van maatregelen. De meest voor de hand liggende maatregel is de HWBP-bijdrage niet meer te activeren, maar voortaan ten laste van de exploitatie

te brengen. Daarmee nemen de kosten van die bijdrage voor WDODelta uiteindelijk af, omdat de rentelasten wegvallen. De extra exploitatielasten die hieruit voortvloeiende moeten worden gedekt door:

- een tariefsverhoging;
- inzet van de egaliseriereserves in de eerste jaren;
- inzet van het voordeel op de begrote kapitaallasten als gevolg van temporisering van de investeringen en lagere rentelasten.

Na doorrekening van het effect hiervan hebben wij besloten met ingang van 2022 nog niet te stoppen met het activeren van de HWBP-bijdrage. Wij achten het ongewenst in deze bijzondere Coronatijd het tarief voor 2022 extra te laten stijgen.

Het actualiseren van de raming van de kapitaallasten voor de aangepaste planning van ons investeringsprogramma en de actuele rentepercentages levert de komende jaren de volgende bijstellingen op:

- 2022: € 1,1 mln. lagere kapitaallasten
- 2023: € 0,4 mln. lagere kapitaallasten
- 2024: € 0,1 mln. lagere kapitaallasten
- 2025: € 2,7 mln. hogere kapitaallasten

Als wij een later moment alsnog besluiten te stoppen met het activeren van de HWBP-bijdrage dan zullen de kapitaallasten van de geactiveerde HWBP-bijdragen jaarlijks met ruim € 1 mln. afnemen. Na 5 jaar (als alle geactiveerde bijdragen zijn afgeschreven) zal dit een voordeel in de exploitatie opleveren ter waarde van de rentelasten. Dit rentevoordeel bedraagt na een aantal jaren ongeveer € 250.000 en dit zal nog verder oplopen als we het voordeel als gevolg van afnemende kapitaallasten van oude HWBP-bijdragen inzetten om een deel van onze leningenportefeuille af te lossen.

3.3. Voorstel voor ombuigingsmaatregelen 2022

De zoekrichtingen resulteren voor de komende jaren nog niet direct in ombuigingen. Daardoor hebben wij gezocht naar een alternatieve invulling van de taakstelling voor 2022. Als DB hebben wij besloten 50% van de taakstelling voor 2022 (50% van € 2,4 mln. is € 1,2 mln.) in te vullen met andere ombuigingsmaatregelen. Op basis van het jaarrekeningresultaat is gezocht naar mogelijkheden om in de begroting 2022 voor een aantal budgetten scherper aan de wind te gaan varen.

Dat kan ertoe leiden dat wij hierop eerder dan in voorgaande jaren een tekort zullen melden in de jaarrekening en minder toevoegen aan de egaliseriereserves. Voor Watersysteem zal de bezuiniging (€ 350.000) met name worden gezocht in de onderhoud watergangen en voor Waterketen (bedrag van € 350.000) in het onderhoud en de slibverwerking.

Waterveiligheid heeft minder budget en zal een bedrag van € 50.000 zien in te verdienen op externe inhuur. Omdat de werkelijke bijdrage aan GBLT in de regel lager uitvalt dan vooraf gevraagd, nemen wij daarvoor in de begroting structureel € 250.000 minder op. Tot slot verlagen wij het budget voor telefoonkosten structureel met € 200.000. In de volgende tabel geven wij de ombuigingen per programma weer.

Progr.	Ombuigingsvoorstellen begrotingsbrief 2022				
	Bedragen * € 1.000	2022	2023	2024	2025
WS	Bijdrage vanuit Watersysteem (onderhoud watergangen)	€ 350	€ 350	€ 350	€ 350
WK	Bijdrage vanuit Waterketen (onderhoud/slibverwerking)	€ 350	€ 350	€ 350	€ 350
WV	Bijdrage vanuit Waterveiligheid (inhuur externen)	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
M&O	Lagere bijdrage GBLT	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250
M&O	Verlagen budget telefoonkosten	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200
	TOTAAL	€ 1.200	€ 1.200	€ 1.200	€ 1.200

Zoals eerder aangeven heeft het onderzoek naar de zoekrichtingen voor nieuwe ombuigingen duidelijk gemaakt dat op deze onderwerpen voor de eerstkomende jaren (tot en met 2025) geen bezuinigingen mogelijk zijn. Na 2025 achten wij wel ombuigingen op de kapitaallasten (van WOM- en HWBP-projecten) mogelijk. De realisatie hiervan zullen wij de komende jaren nauwgezet blijven volgen. Hetzelfde geldt voor de kansen om door efficiënter te werken geld te besparen. Dit is en blijft een belangrijk aandachtspunt voor onze organisatie.

4. Financiële uitgangspunten

Dividend Nederlandse Waterschapsbank

Wij verwachten dat het dividend van de NWB eind 2021 gewoon zal worden uitbetaald. De kapitaalbuffers zijn sinds 2018 weer op orde en de resultaten zijn redelijk solide. In de begroting 2021-2024 rekenen we met het dividendresultaat over het jaar 2019 van € 2,3 miljoen. De NWB heeft ons inmiddels gemeld dat het resultaat over 2020 iets lager uit zal vallen. In de begroting 2022-2025 blijven wij voorlopig uitgaan van de geraamde € 2,3 mln.

Loonkosten en cao-onderhandelingen

Wij hebben hiervoor al toegelicht dat de nieuwe cao voor waterschappen tot meerkosten leidt. De gehanteerde index voor het jaar 2021 blijkt ontoereikend en dat heeft ook een structureel effect in de jaren daarna. In de meerjarenraming 2022-2025 gaan wij uit van een kostenstijging van 2,0% per jaar. We zijn nog in afwachting van een bericht van het ABP over de pensioenpremiestijging in 2022. Dit kan nog tot een aanpassing in de begroting leiden.

Inflatie

De inflatiedoelstelling van de ECB ligt op 2%. Voor 2022 en volgende jaren rekenen we, zoals wij gewend zijn, met een inflatie conform dit streefcijfer. Hierbij houden wij er wel rekening mee dat niet voor alle goederen & dienstenbudgetten indexering nodig is. Vandaar dat dit budget voor indexering, net als voorgaande jaren, is gemaximeerd op € 800.000.

Rente

De rente op langlopende geldleningen is in 2020 gedaald ten opzichte van 2019 en loopt de laatste maanden weer iets op. De wereldwijde verspreiding van het coronavirus zet kapitaalmarktrentes van sterke landen flink onder druk.

Het uitgangspunt van de ECB is een 'langer laag' renteklimaat met enige volatiliteit, mede door het grootschalige ECB-opkoopprogramma voor obligaties. Zo lang de zorgen over het virus en de economische crisis aanhouden blijft de lange rente onder druk. Wij verwachten dan ook niet dat de rente op korte termijn weer substantieel zal stijgen. Wij gaan er op dit moment vanuit dat dit pas over een aantal jaren zal plaatsvinden. Dit leidt tot lagere rentepercentages dan bij de begroting 2021 zijn ingeschat. Het voordeel dat dit oplevert is terug te zien lagere kapitaallasten voor de komende jaren. De gehanteerde rentepercentages in de begrotingsbrief 2022 zijn:

- 2022: 1,0% (in huidige begroting 1,4%)
- 2023: 1,4% (in huidige begroting 1,8%)
- 2024: 1,8% (in huidige begroting 2,2%)
- 2025: 2,2% (in huidige begroting 2,2%)

Omdat wij verwachten dat de ECB in de jaren 2022-2024 blijft ingrijpen in de kapitaalmarkten zijn de rente 's in die jaren meer verlaagd dan in het jaar 2025.

Concerncorrectie

Het ramen van projecten vindt plaats op basis van vastgestelde methodieken. We hebben ervaren dat de gehanteerde ramingen kunnen worden bijgesteld met een concerncorrectie. Dit omdat de realisatie van projecten gemiddeld genomen vaak achterblijft bij de planning. Voor investeringen is de concerncorrectie als volgt:

- 2022 en 2023: -/- 15%
- 2024 en 2025: -/- 20%

Bij het berekenen van de kapitaallasten en het beoordelen van de vermogenspositie hebben we rekening gehouden met bovenstaande correcties.

5. Financieel kader 2022-2025

In dit hoofdstuk brengen wij het financieel kader voor de jaren 2022-2025 in beeld zoals dat voortvloeit uit deze begrotingsbrief. Wij schetsen eerst de lasten- en batenontwikkeling ten opzichte van de lopende begroting en daarna de consequenties hiervan voor de tariefontwikkeling en de egalisatiereserves.

5.1. Financieel kader begrotingsbrief 2022-2025

De begroting 2021-2024 vormt het vertrekpunt voor het financieel kader van deze begrotingsbrief. De mutaties ten opzichte van de lopende begroting hebben wij in de voorgaande hoofdstukken in beeld gebracht. Dit levert voor de komende jaren het volgende financiële kader op:

Financieel kader begrotingsbrief 2022-2025 (bedragen * € 1 mln.)	2022	2023	2024	2025
Financieel kader begroting 2021-2024 (bij realisatie alle ombuigingen)	€ 132,18	€ 134,60	€ 137,15	€ 138,86
+ Budget bestuursbesluiten na begroting	€ 0,03	€ 0,13	€ 0,24	€ 0,24
+ Budget vanwege autonome ontwikkelingen	€ 1,36	€ 1,59	€ 1,58	€ 1,57
+ Budget vanwege nieuw beleid	€ 1,20	€ 0,54	€ 0,40	€ 1,42
+ Budget vanwege versterking subsidiefunctie	€ 0,30	€ 0,30	€ 0,30	€ 0,30
- Bijstellen kapitaallasten	-€ 1,10	-€ 0,40	-€ 0,12	+€ 2,66
+ Niet gerealiseerde ombuigingen 2022	€ 1,20	€ 1,20	€ 1,20	€ 1,20
+ Niet te realiseren ombuigingen 2023-2025		€ 1,30	€ 2,00	€ 2,00
Financieel kader begrotingsbrief 2022-2025	€ 135,17	€ 139,25	€ 142,74	€ 148,24

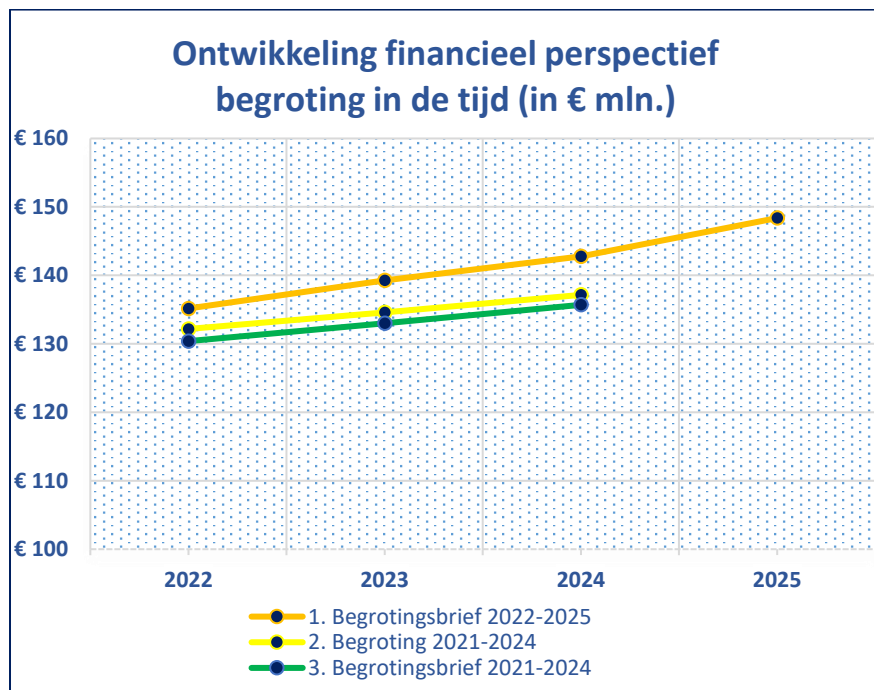
Wij hebben de ombuigingstaakstelling voor het jaar 2022 voor 50% weten te realiseren. Verder heeft het onderzoek naar ombuigingsmogelijkheden duidelijk gemaakt dat wij de openstaande taakstellingen voor de jaren 2023 en 2024 nog niet kunnen invullen. Om die reden hebben wij het financieel kader van de begroting 2021-2024 hiermee opgehoogd. Zodoende vormen de bedragen in de laatste regel van de tabel het actuele financieel kader.

In onderstaande tabel vergelijken wij het financieel kader van deze begrotingsbrief met de financiële kaders van de lopende begroting en die van de begrotingsbrief 2021.

Ontwikkeling financieel kader begroting in de tijd (in € mln.)	2022	2023	2024	2025
1. Begrotingsbrief 2022-2025	€ 135,2	€ 139,3	€ 142,7	€ 148,2
2. Begroting 2021-2024	€ 132,2	€ 134,6	€ 137,2	
3. Begrotingsbrief 2021-2024	€ 130,4	€ 133,0	€ 135,7	

De ophoging van het financieel kader in deze begrotingsbrief wordt voor het jaar 2022 met name veroorzaakt door extra budget voor nieuw en bestaand beleid (bijna € 3 mln.).

In grafiekvorm ziet de ontwikkeling van het financiële kader er als volgt uit:

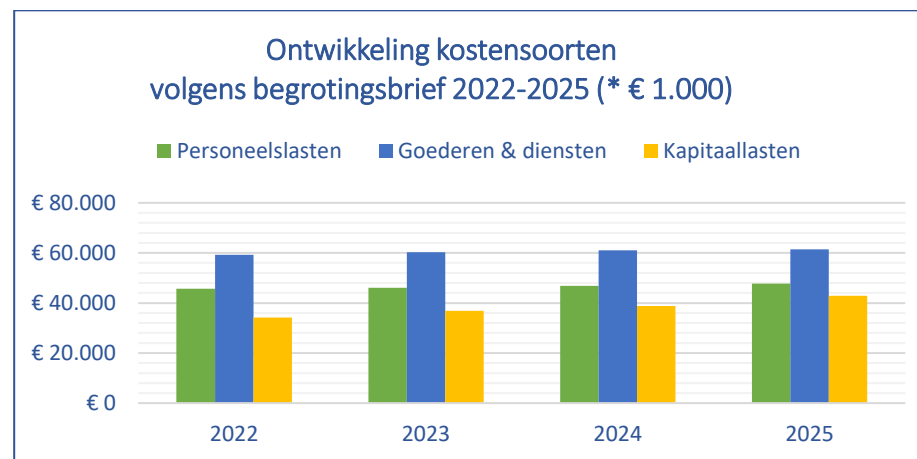

Specificatie lasten naar kostensoorten

In de volgende tabel splitsen wij de totale lasten naar de kostencategorieën kapitaallasten, goederen & diensten en personele lasten. In deze raming zijn de gerealiseerde ombuigingstaakstellingen verwerkt.

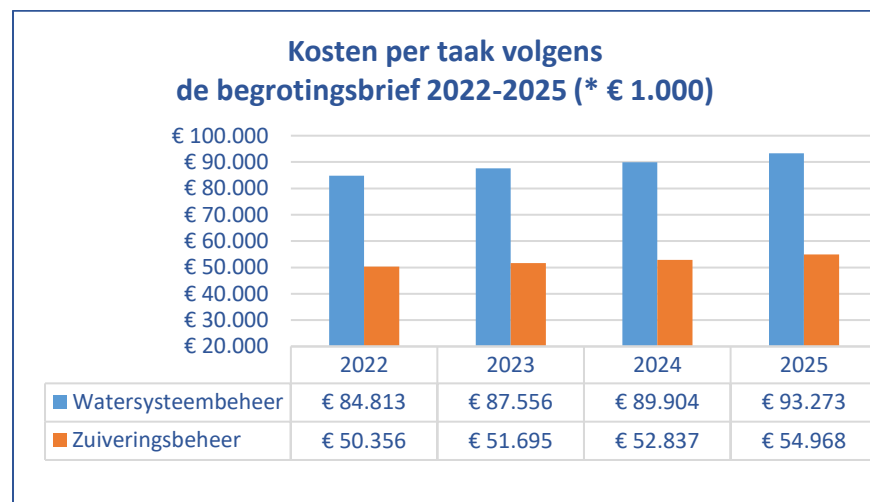
Ontwikkeling kostensoorten volgens de begrotingsbrief 2022-2025				
(bedrag* € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Personeelslasten	€ 45.657	€ 46.094	€ 46.783	€ 47.697
Goederen & diensten	€ 59.266	€ 60.232	€ 61.009	€ 61.415
Kapitaallasten	€ 34.211	€ 36.819	€ 38.728	€ 42.908
Onvoorzien en dotaties	€ 742	€ 742	€ 742	€ 742
Inkomsten	-€ 4.707	-€ 4.636	-€ 4.521	-€ 4.521
TOTAAL	€ 135.169	€ 139.251	€ 142.741	€ 148.241

In grafiekvorm ziet de ontwikkeling van de kostensoorten er als volgt uit:

Specificatie kosten per taak

Onderstaand zijn de in deze begrotingsbrief geraamde kosten gespecificeerd naar de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

5.2. Tarief ontwikkeling

Wij hebben voor de belastingtarieven zoals gebruikelijk een drietal varianten uitgewerkt. Hierbij gaan wij ervan uit dat de HWBP-bijdrage ook de komende jaren geactiveerd wordt. De eerste variant gaat uit van inzet van de egaliseringsreserve op basis van de begroting 2021-2024. De tweede variant gaat uit van geen inzet van tariefegalitatie (kostendekkende tarieven). In variant 3 zetten wij in op een gelijkmatige ontwikkeling van de tarieven via inzet van de egaliseringsreserves. Hierbij kiezen wij er voor de egaliseringsreserve watersysteembeheer niet volledig aan te wenden, zodat wij enige ruimte houden om deze reserve de komende jaren alsnog in te zetten voor het matigen van de stijging van onze kapitaallasten en de verslechtering van onze schuldpositie. Vanwege steeds verder oplopende kapitaallasten in de toekomst achten wij dit zondermeer wenselijk.

Uiterlijk in het begrotingsjaar 2025 moeten de tarieven volgens de provinciale norm volledig kostendekkend zijn. Er kan dan geen sprake meer zijn van tariefegalitatie. Net als voorgaande jaren heeft derde variant de voorkeur van ons als DB.

De uitgangssituatie voor de egaliseringsreserves is per 1 januari 2021:

- Watersysteembeheer € 15,745 mln.
- Zuiveringsbeheer € 2,956 mln.

De uitgangssituatie voor de reservepositie is gebaseerd op de uitkomst van de jaarrekening 2020. Voor het jaar 2021 is in de begroting rekening gehouden met de volgende onttrekkingen aan de egaliseringsreserves:

- Watersysteembeheer € 3,8 mln. (begroot nieuw saldo circa € 12 mln.)
- Zuiveringsbeheer € 1,5 mln. (begroot nieuw saldo circa € 1,5 mln.)

De doorrekening van tarieven voor de taak watersysteembeheer is gebaseerd op de uitgangspunten van de kostentoedeling 2021. Dit betekent dat de volgende verdeling is aangehouden:

- ingezetenen 35,00%
- gebouwd 47,98%
- ongebouwd 16,65%
- natuur 0,37%

Variante 1: Inzet egaliseringsreserves volgens begroting 2021-2024

In deze variant wordt de egaliseringsreserve Watersysteembeheer als volgt ingezet: 2022: € 2,8 mln. en in 2023: € 2,4 mln. Daarna geen inzet meer. De verwachte stand van de egaliseringsreserve per begin 2024 is € 7,15 mln. Hierbij gaan we ervan uit dat de onttrekking in 2021 conform de raming (€ 3,8 mln.) in de begroting zal plaatsvinden. Voor de taak Zuiveringsbeheer gaat de meerjarenbegroting (2021-2024) uit van de volgende onttrekkingen: € 1,5 mln. in 2021, € 1,5 mln. in 2022 en € 0,5 mln. in 2023. Hiermee zal de egaliseringsreserve zuiveringsbeheer vanaf 2023 zijn uitgeput en vanaf 2024 ruim € 0,5 mln. negatief.

In onderstaande tabel zijn de consequenties van deze variant voor de tariefontwikkeling in de jaren 2022-2025 in beeld gebracht.

VARIANT 1					
Inzet egalisereserve volgens MJB 2021-2024					
	2021	2022	2023	2024	2025
Profielen					
eenpers.h.h. huurwoningen	164,22	5,0%	3,5%	4,1%	3,2%
eenpers.h.h. koopwoningen	274,22	3,1%	2,6%	3,7%	2,1%
meerpers.h.h. huurwoningen	279,52	5,0%	3,8%	3,5%	3,3%
meerpers.h.h. koopwoningen	389,52	3,6%	3,1%	3,4%	2,5%
agrarisch bedrijf	3.499,99	5,3%	3,9%	5,5%	3,8%
natuurterrein	501,00	5,6%	4,2%	5,4%	4,1%
groothandel	1.459,55	1,5%	2,0%	2,9%	1,2%
productiebedrijf	22.575,00	3,9%	3,6%	2,8%	2,8%

In de volgende tabel wordt aangegeven wat de tarieven in 2022 zullen zijn volgens deze variant en wat de procentuele stijging is ten opzichte van 2021.

VARIANT 1			
Inzet egalisereserve volgens MJB 2021-2024			
Tarieven	2021	2022	Mutatie
Inwoners	106,57	111,94	5,0%
Agrarisch en overig ongegeb. binnendijks	78,78	83,23	5,7%
Agrarisch en overig ongegeb. buitendijks	19,69	20,81	5,7%
Agrarisch en overig ongegeb. binnendijks wegen	157,55	166,46	5,7%
Agrarisch en overig ongegeb. buitendijks wegen	39,39	41,62	5,7%
Bos en natuur	5,01	5,29	5,6%
gebouwd per € 100.000 waarde binnendijks	44,00	44,10	0,2%
gebouwd per € 100.000 waarde buitendijks	11,00	11,03	0,2%
Zuiveringsheffing	57,65	60,51	5,0%

Variant 2: Geen inzet egalisereserves

Er vindt in deze variant geen inzet van egalisereserves plaats. In alle jaren is telkens sprake van kostendeckende tarieven. Daardoor is eind 2024 de stand van de egalisereserves gelijk aan de verwachte situatie per 1-1-2022, t.w. watersysteembeheer circa € 12 mln. en zuiveringsbeheer circa € 1,5 mln. Hierna geven wij de ontwikkeling van de tarieven volgens deze variant weer.

VARIANT 2					
Alle jaren kostendeckend / geen inzet egalisereserve					
	2021	2022	2023	2024	2025
Profielen					
eenpers.h.h. huurwoningen	164,22	8,5%	2,4%	1,9%	3,2%
eenpers.h.h. koopwoningen	274,22	6,6%	1,7%	1,1%	2,1%
meerpers.h.h. huurwoningen	279,52	8,4%	2,3%	1,8%	3,3%
meerpers.h.h. koopwoningen	389,52	7,0%	1,8%	1,3%	2,5%
agrarisch bedrijf	3.499,99	9,0%	3,2%	2,6%	3,8%
natuurterrein	501,00	9,2%	3,3%	2,8%	4,1%
groothandel	1.459,55	4,9%	1,1%	0,5%	1,2%
productiebedrijf	22.575,00	7,1%	1,8%	1,3%	2,8%

VARIANT 2			
Alle jaren kostendeckend / geen inzet egalisereserve			
Tarieven	2021	2022	Mutatie
Inwoners	106,57	115,86	8,7%
Agrarisch en overig ongegeb. binnendijks	78,78	86,14	9,4%
Agrarisch en overig ongegeb. buitendijks	19,69	21,54	9,4%
Agrarisch en overig ongegeb. binnendijks wegen	157,55	172,29	9,4%
Agrarisch en overig ongegeb. buitendijks wegen	39,39	43,07	9,4%
Bos en natuur	5,01	5,47	9,2%
gebouwd per € 100.000 waarde binnendijks	44,00	45,60	3,6%
gebouwd per € 100.000 waarde buitendijks	11,00	11,40	3,6%
Zuiveringsheffing	57,65	62,37	8,2%

Variant 3: Inzet egalisereserves voor stabiele tariefsontwikkeling

In deze variant wordt de egalisereserve watersysteembeheer zodanig ingezet dat de tariefstijging gelijkmatig is en wij ook ruimte houden om deze reserve de komende jaren in te zetten voor het matigen van de stijging van onze kapitaallasten en de verslechtering van onze schuldpositie.

Dat betekent een inzet van € 3,5 mln. in 2022, € 2,75 mln. in 2023 en € 1 mln. in 2024. Vanaf het jaar 2025 wordt geen egalisatie ingezet en zijn de tarieven kostendekkend. Als er in 2021 conform de begroting een bedrag van € 3,8 mln. aan de reserve wordt onttrokken is de verwachte stand van de egalisereserve € 4,7 mln. per begin 2025. Voor de taak Zuiveringsbeheer wordt de egalisereserve als volgt ingezet: 2022 € 1,0 mln. en 2023 € 0,5 mln. Vanaf het jaar 2024 wordt geen egalisatie ingezet en is het tarief kostendekkend. De verwachte stand van de egalisereserve zuiveringsbeheer is daarmee € 0 per begin 2024.

In de volgende tabellen geven wij de ontwikkeling van de tarieven volgens deze variant weer. Ook dit jaar kiezen wij voor deze tariefvariant.

VARIANT 3			
Gestage ontwikkeling / inzet ER in 2021 t/m 2024 / 2025 kostendekkend			
Tarieven	2021	2022	Mutatie
Inwoners	106,57	110,96	4,1%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks	78,78	82,50	4,7%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks	19,69	20,62	4,7%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks wegen	157,55	165,00	4,7%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks wegen	39,39	41,25	4,7%
Bos en natuur	5,01	5,24	4,6%
gebouwd per € 100.000 waarde binnendijks	44,00	43,70	-0,7%
gebouwd per € 100.000 waarde buitendijks	11,00	10,93	-0,7%
Zuiveringsheffing	57,65	61,13	6,0%

VARIANT 3					
Gestage ontwikkeling / inzet ER in 2021 t/m 2024 / 2025 kostendekkend					
	2021	2022	2023	2024	2025
Profielen					
eenpers.h.h. huurwoningen	164,22	4,8%	3,5%	3,6%	4,0%
eenpers.h.h. koopwoningen	274,22	2,6%	2,7%	3,1%	3,0%
meerpers.h.h. huurwoningen	279,52	5,3%	3,4%	3,2%	3,8%
meerpers.h.h. koopwoningen	389,52	3,6%	2,9%	3,0%	3,1%
agrarisch bedrijf	3.499,99	4,5%	4,3%	4,8%	4,9%
natuurterrein	501,00	4,6%	4,4%	4,9%	5,4%
groothandel	1.459,55	1,2%	2,1%	2,4%	2,0%
productiebedrijf	22.575,00	4,5%	2,9%	2,6%	3,0%

6. Risico's

De coronacrisis heeft serieuze consequenties voor bedrijven in ons beheergebied (bedrijfssluitingen, verhuizingen en faillissementen). De financiële overheidssteun die bedrijven hebben genoten, maakt dat de impact van corona op de continuïteit van bedrijven nog onzeker is. Na stopzetting van de financiële ondersteuning zal blijken welke bedrijven deze crisis overleven. Zeker is wel dat dit van invloed zal zijn op onze belastinginkomsten. Daarnaast zien we ook dat er sprake is van prijsstijgingen en langere levertijden. Wij hebben eerder al aangegeven dat de crisis leidt tot vertraging van een deel van onze projecten. Bij een langere duur van de coronabeperkingen zijn verdergaande vertragingen van projecten onvermijdelijk.

Als WDODelta hebben wij hoge ambities, zoals blijkt uit onze Watervisie en sinds kort ook uit het WBP. Dit geldt zowel voor onze kerntaken als ook voor de nieuwe maatschappelijke opgaven waarvoor wij staan. Deze ambities vragen extra middelen en een andere rol en inzet van onze organisatie. Daardoor is de druk op onderdelen van onze organisatie groot. Bijkomend probleem is de krapte op de arbeidsmarkt. De praktijk leert dat het vervullen van bepaalde vacatures van ons waterschap lastig is. Het gevolg hiervan is dat wij het risico lopen onze ambities te hoog stellen en die niet waar te kunnen maken binnen de gestelde termijnen.

De stikstof problematiek en de PFAS-richtlijnen zullen de komende jaren een punt van zorg blijven in de uitvoering van onze taken en opgaven.

Met ingang van het jaar 2021 werken wij met een nieuw financieel systeem, dat onder moeilijke omstandigheden in coronatijd is geïmplementeerd. Het betreft een moderne financiële applicatie met meer functionaliteiten dan ons oude systeem. Het werken met dit systeem resulteert in veranderingen in de werkprocessen van ons waterschap. Ook van onze leveranciers vraagt dit een andere werkwijze. Al deze veranderingen zullen de komende tijd extra aandacht blijven vragen, met het risico dat zaken nog niet vlekkeloos lopen.

Op dit moment zijn wij bezig om assetmanagement concernbreed en op een uniforme wijze te implementeren. De bedrijfsapplicatie Ultimo, het huidige onderhoudsbeheersysteem dat hieraan is gekoppeld, zal in 2022 opnieuw aanbesteed moeten worden. Daarmee is de kans aanwezig dat wij hiervoor een nieuwe bedrijfsapplicatie gaan gebruiken. Dit kan impact hebben op onze bedrijfsvoering, zeker ook omdat deze applicatie gekoppeld is met andere bedrijfsapplicaties van WDODelta.

Als laatste risico noemen wij het benodigde onderhoud aan overige keringen. Wij voorzien dat hiervoor nieuwe maatregelen en extra middelen nodig zijn. Onderzoek moet duidelijk maken wat dit concreet voor ons gaat betekenen. Wij hebben hier op dit moment nog onvoldoende zicht op.

